

Personeelstekort vertraagt groei

Auteur(s):

Nahuis, N.
Rooij, M., van

De auteurs zijn werkzaam bij De Nederlandsche Bank. Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Niek Nahuis en Maarten van Rooij.

Verschenen in:

ESB, 85e jaargang, nr. 4270, pagina 695, 8 september 2000

Rubriek:

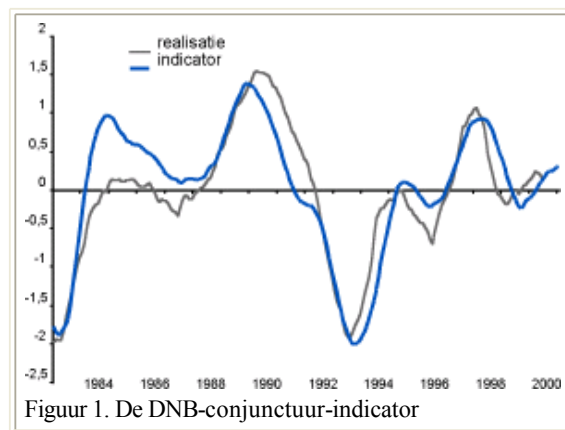
DNB-indicator

Trefwoord(en):

conjunctuur

Door de krapte op de arbeidsmarkt kunnen ondernemers in de industrie niet aan alle orders voldoen, waardoor het tempo van de productiegroei afneemt.

De DNB-conjunctuurindicator, die ditmaal vooruitblik tot en met januari 2001, wijst op een aanhoudend sterke conjunctuur. De realisatiereeks daarentegen laat de laatste maanden een lichte daling zien (zie [figuur 1](#)).

Figuur 1. De DNB-conjunctuur-indicator

Laag groeitempo contrasteert met goede vooruitzichten

Ondanks het hoge niveau van de economische activiteit in Nederland lag de productiegroei het laatste half jaar lager dan die in de tweede helft van 1999. De afgezwakte productiegroei contrasteert met de voorspoedige vooruitzichten van de Nederlandse economie. De optimistische signalen zijn niet alleen afkomstig van de DNB-conjunctuurindicator, maar ook van andere indicatoren. Zo bevinden zowel het producenten- als het consumentenvertrouwen zich nog steeds op recordhoogtes. Ook macro-economische voorspellingen duiden op aanhoudend gunstige ontwikkelingen.

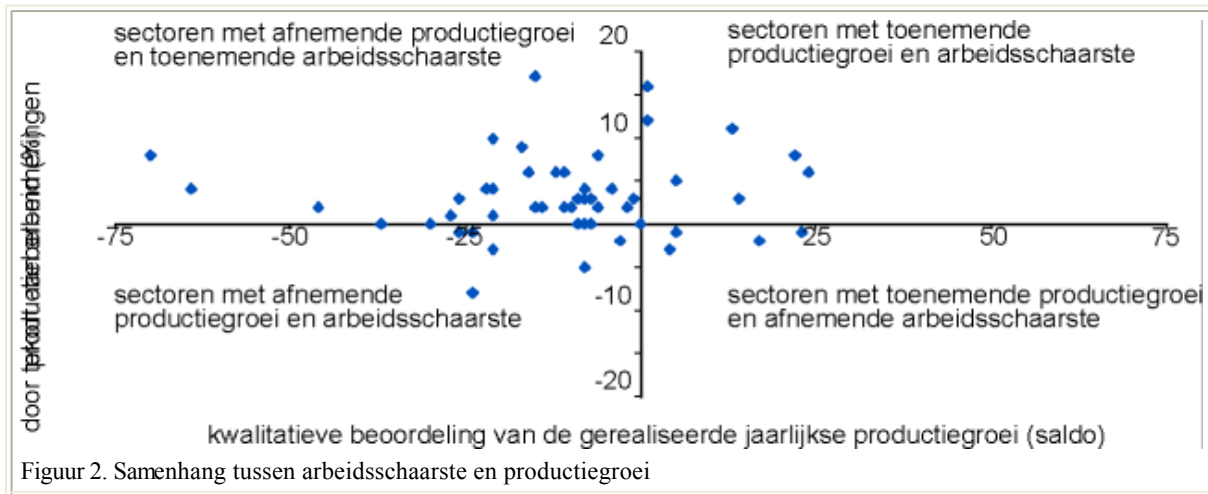
Spanning op de arbeidsmarkt...

Mogelijkerwijs biedt de toenemende spanning op de arbeidsmarkt een verklaring voor de lagere productiegroei. Voor het eerst in drie decennia lijkt de arbeidsmarkt tot serieuze knelpunten te leiden. Illustratief hiervoor is dat momenteel het aantal vacatures met 201 duizend een historisch hoogtepunt heeft bereikt en zelfs het aantal geregistreerde werklozen overtreft. Verder gaf in het tweede kwartaal negen procent van de ondernemers in de verwerkende industrie aan productiebelemmeringen te ondervinden door een tekort aan personeel. Dit is het hoogste percentage sinds het begin van deze enquête in 1985.

... is oorzaak van groeivertraging

Of er daadwerkelijk een verband bestaat tussen de krapte op de arbeidsmarkt en de afnemende productiegroei, kan nader worden beschouwd aan de hand van twee enquêtevragen die aan ondernemers in de industrie worden voorgelegd. De eerste betreft de eerder genoemde vraag naar de aanwezigheid van productiebelemmeringen door een tekort aan arbeid. De tweede betreft de kwalitatieve beoordeling van ondernemers van hun gerealiseerde productiegroei (toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande periode). Beide enquêtevragen worden in een vijftigtal sectoren afgenomen. Door de enquêteresultaten van juni met die van maart 2000 te confronteren, ontstaat een beeld van de samenhang tussen arbeidsschaarste en productiegroei in de periode waarin de realisatiereeks daalde. [figuur 2](#) toont deze samenhang voor elk van de vijftig industriële sectoren, waarbij vier situaties mogelijk zijn. Uit de grafiek blijkt dat slechts in tien sectoren de arbeidsschaarste is afgenomen, terwijl de schaarste in 34 sectoren het tweede kwartaal verder is toegenomen. Van deze 34 sectoren gaat in slechts een zevental de personeelstekorten samen met een toename van de

productiegroei. In de overige 27 sectoren blijkt het toegenomen tekort aan arbeid daadwerkelijk samen te gaan met een vertraging van de productiegroei. Gezien de grote vraag naar arbeid, is in deze sectoren niet zozeer een verslechtering van de conjuncturele vooruitzichten het probleem, maar veeleer dat men niet aan de vraag kan voldoen.

...en vergt structurele oplossingen

De gesignaleerde knelpunten vereisen structurele oplossingen. Hierbij zal het accent moeten liggen op een verhoging van de nog altijd lage arbeidsparticipatie door stimulering van het potentiële arbeidsaanbod (instroom) en door ouderen te stimuleren langer door te werken (beperken uitstroom). Daarnaast kunnen investeringen in arbeidsbesparende technologieën uitkomst bieden.